

iz stranih kultura • iz stranih kultura • iz stranih kultura

GRČKA

giorgios sefferis

NOSTALGIJA I MEDITACIJA

...stavom savremenog istra...

Giorgios Seferis pripada novoheleničkoj lozi modernih Orfeja i predstavlja u savremenoj grčkoj poeziji srećnu sintezu narodne tradicije...

Giorgios Seferis je Jonac, vršnjak našeg veka. Kao i njegov narod, preživio je mnoge vetrovine, poznao tolike nesreće lične i opšte...

kao ona u narodnih pesnicima. Sadržaj i gradivo biće mi od drugog testa, drugih nebesa i drugačijih mitova...

Grčko-turskim ratom uništena je ona himerična Vizantija koju će Seferis dozivati u jednostranosti svog dubokog pesničkog govora...

„Ta odsutnost koja voli sve ono čemu je prisustvovala, ta otvorenost puna vernosti, puna odjeka memorije koji pripadaju čistoj snazi, sigurno a ipak uzbuđenoj plimom tajanstvenog spokojsva...”

Vreme ratno Seferis je proveo u Londonu i otuda njezova duhovna srodnost i prijateljstvo sa T. S. Eliotom, Darelom i Henri Millerom. Svoja živi u Atini primajući dostojanstveno u sadašnju biblioteci novinare i reportere...

iz stranih kultura

10-7468802 W
tvoja krv je ponekad zebila

Tvoja krv je ponekad zebila kao mesec u noći nelsernoj štrila je tvoja krv svoja bela krila preko crnih hridi, senki drveća i kuća sa pričinom slabom detinjskog nam doba.

10-74694029 W
mi, koji se zaputismo u hodočašće

Mi, koji se zaputismo u hodočašće to posmatramo selomjene statue, zamišljeno, i reklo nam: Ne umire se tako lprosto smrt poseduje neispitane pute i svoju sopstvenu pravičnost;

dok uspravno, na nogama svojim, umiremo, mrtvi su sa hridom zbratimljeni izjednači u čvrstini i slabosti, umakli kolu sudbe i vaskrsli, smešči se u čutanju što prene čudno.

10-7469133 W
argonauti

I duša, nek pozna samu sebe onda pogledom u jednu dušu još, stranca, neprijatelja, videmo ga u ogledalu.

Dobri ljudi behu oni, drugovi; ne roptahu od muke, niti od žedi, ni od studeni; držahu se naik drveću i talasima, koji uzimaju veat i kišu, uzimaju noć i sunce, i stalni otoci u promeni. Behu dobri ljudi, po vasele dane znajše se na veslu, oborenih očiju, u raznomernim predasima, i njihova krv umirja pipku put. Pevušili su kadikad, oborenih očiju, kad pusto ostrvo ditlje smokve oplioismo, put zapada, pored pasjeg rta i lavača.

Nek pozna samu sebe, tako kažu, i duša je pogledala u jednu dušu ponovo, tako (kažu, i vesla su udarala po zlatu otvorenih mora to su... Mnogi rt ostavismo za sobom, mnogo ostrvo, [more što drugome moru vodi, galebove i morske pse. Ponekad telemek oplakahu žene u bedi izgubivši decu svoju, a druge su mahnitale i dozirale Aleksandra,

iz stranih kultura

i stavu potonulu u dubini Azije. Pristajamo pored obala punih noćnog mirisa, pitčjeg curkuta i pijuska vode, od kog na [rukama osta

sećanje na veliko blaženstvo, pii putovanja behu bez kraja, Njihova duša je bivala s remenjem i petijama, s otmenim licem pramca, s brazdom vesla, s vodom što odraz njihov razbi u param-parcad, oborenih očiju. Vesla njihova označiše mesto na žalu gde snivaju Niko se ne opominje njih, Pravičnost.

10-74691591 W
jer duga i tako duga povorka prode

Jer duga i tako duga povorka prode pred našim očima, da ništa više ne sagledaše, već ono što iz ta čista, zalede sećanja ko bele arnjeve jedne noći, [omedejena, kad lica nam strana iskrsavaju još otudjenja [no tvoje], promicala su i nestajala u nepomirljivom [diberoovog stabla;

jer to sudbu svojju spoznasmo, zalutali međ razbijenim kamenjem, od tri li [šest tisućeta], zaptrači u napukotom zdanju, što bi dom naš [skoro bio, dać poučeni u brojanju godina i herojskih dela; pođe nam za rukom,

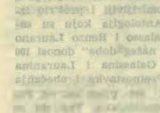
jer mi, u negue bačeni u razbijeni, u boju, kaoko kažu, s teškoćama, lažnim, zalutali, zaostali na putu, mnogih slepih pohoda [vojnih, zapinjureni u kal i jezero maratonsko, pođe i nam za rukom uzorno umreti?

10-74691897 W
ovde se završavaju dela mora

Ovde se završavaju dela mora, dela ljubavi. Ona, koja će tu, gde mi završismo, negde na [čteteti], tako des se da kru u sećanju njihovom potavni [i poplavu, nek se opomenu mas, nejakih duša pod [asfodelema, nek se carstvu mrtvih, glavama šrtava obrate: mi, koji ništa ne posedovasmo, učetimo ih, [spokofu.

Prepov i beležika: Slobodan MILETIĆ

KOLUMBIJA

Posle nekoliko godina u Kolumbiji su zapazena nova literarna strujanja poznata pod imenom nadaizma. Ime dolazi od reči „nada“ koja na španškom znači mislavlje, nepostojanje, ništa“.

U nadaističkom maniristu XX vek je okarakterisao kao iracionalan. Čovečanstvo se baca iz jednog svetskog rata u drugi u potrazi za idejom koja će ujediniti i koja će nametnuti jednu univerzalnu viziju — ali uzalud, jer rat nije revolucija nego bitka sa neku nedostizljivu suprotnost koja je potpuno neouguća u ovekvoj tehnokratskoj civilizaciji.

Zato nadaisti prihvataju stvarnost onakvu kakva ona jeste. Ništa ne počinje, ništa se ne završava. Sve je u sadašnjosti, sve postoji u odlučnom času otkrovenja. Pa čak ako i ne postoji, postoji u neograničenim mogućnostima Ničega. Zato je to najbolji od svih mogućih svetova, i jedini moguć. Bog je, stvarajući ga, trijumfovao nad ništaviom ali je pretrpeo poraz pred Bičem. To je ujedinilo njegovu avermoć i njegovu nemogućnost i to je tražila kriticke ove civilizacije. Danas treba pokušati nemo-

KNJIŽEVNI POKRET NADAIZAM

10-7468837 W

guće: treba biće uključiti u egzistenciju a to je zadatku poezije, pesnik je primoran ili da prevaziđe apsurid ili da potuđi.

Poezija je večna u promaženju novih likova stvari, večna utoliko što neprestano umire da bi živela. Ona je efemerna kao bol, kao sreća, ali vitalna i uvek nova. Nova lepota nije usleda da bude lepa i ne zazire od toga da bude neljepa. Ona nije za platonске duše i uravnotežene umove. Ta se lepota više približava konfuziji nego redu, boleste nego zdravlju, ludosti nego pameti.

Ovde je ukratkno interpretiran jedan programski tekst vode nadaista Gonzala Aranga koji je objavljen u januarском broju časopisa „Coadernos“.

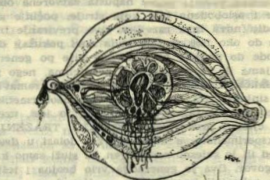
Među latinameričkim književnostima kolumbijska se već više od sto godina odlikuje bogatstvom svojih tokova. Pesnici kao što su Rafael Pombo, Julio Flores, José Asunción Silva, Guillermo Valencia i drugi u najvećoj mери su zapošljani među svima onima koji su pisali na španškom jeziku. Kolumbijska proza je započeta pod uticajem španšskog kostumirana (slike lokalnih naravi: spoj romantike seoskog života i naturalističkog pripovedanja) da bi kasnije razvila istorijski i realistički roman. U XX veku gotovo se isključivo posvetila socijalnoj problematiki a u poslednjih petnaestak godina može se označiti kao neorealistička. Treba još spomenuti da su književnici ove zemlje već tradicionalno i političari, da su uvek bili i socijalno angažovani i da je književnost ovde neposrednije delovala nego što je to obično slučaj.

Pojava nadaizma zbog toga ne može da iznenadi: u Kolumbiji je sasvim razumljivo ako literarni pokret neposredno proizilazi iz socijalnih strujanja — a nadaizam jeste nezado-

vojsvo najmlade pesničke generacije stvarnošću pred kojom se našla. U prvi mah čini se da u nadaističkom programu nema ničeg novog. O vremenima koja proživljavaju naša civilizacija isto se tako govorilo još posle prvog svetskog rata; poziv na neodoljivo akciju i akciju po svaku cenu poznat nam je iz Sartrovih tekstova pisanih oko 1946. godine; plodaje lepote koja se ne dopada još je mnogo stariji. Ali, u kontekstu strujanja u kolumbijskoj književnosti takav program dobija jednu novu značajku. Ono se sastoji u tome što su nadaisti imali dovoljno smelosti da sugeriraju osećanje nedavnog poraza, da predstavu o Ničemu postavke kao preduslov da se nešto sagradi i da zrelo izaberu tabulu rasu po kojoj će pisati. Jer oni su, lako su asimilovali mnogi avangardni i avangardistički pokušaj ovog stoleća, odbacili sve sumnjive teorije koje pružaju „intergranu“ sliku čoveka i vremena, odrekli su se svake apriorne teze koja je već unapred osuđena na neuspeli, ne žele da iskoriste nikakvu konjunkturu pomoćnog zastranjivanja. Oni pozivaju na odgovornost, nadizam je jedan trenutak duboke koncentracije i poverenja u ovo sadašnje vreme u kojem živimo.

U jednoj moralističkoj (u povoljnom smislu te reči) književnosti kakva je kolumbijska, u jednoj književnosti koja je uvek bila toliko vezana za život i stvarnost da se to pretvorilo u njeno ograničenje, nadizam predstavlja značajno osveženje i spiritus koji uliva nove sokove. Nadaizam zato nije kolumbijska varijanta „bitnika“ ili „mladih gnevnih ljudi“ nego produženje jedne vitalne tradicije. Pobuna nadaista je samo utoliko pobuna što ju je izrekla mladost. „A, ta mladost — kaže Hector Rojas Herazo — na svojim plućima zna da ponese teret koji joj je nametnut i zato njena patetika nije jeftina“.

Ovde, radi ilustracije, donosimo jednu pesmu Marija Rivera koja je karakteristična za nadaiste.

10-7468807 W

MARIO RIVERO

reč prijatelju koji se zove bog

1962 nekog dana ljudi su bacili u orbitu drugu kapsulu Astronauti reče da je zemlja plućasta kuglica u vihoru i da Tebe nije ni unutra ni spolja Dan se rada Stroncijum 90 udlišemo na svetlosti je pada po nogarima cvetnim prahom Dan se rada Sunce tvoje granice se isteše u mektm jezicima po zemlji gori koža vode i ljubavnika i isparenje razvratra se širi Dan se rada Ne umara se čovek zato što postoji mada izlazi da je krvavata vezana mada dobovavaju pristiju posedača na mitraljez mada smrt pada da bi nahrantila zemlju Naiznad prijatelju Bog je 1962 u svim almanasima i neznanj narodi bitišu obuzeti grozničom gradilom kuće i bombardere kojima su ispod različenih krila nepoznatij smrti Nemam više šta da ti kažem Šam sam kao neki pridolista Toliko puta me pogrešno shuata da bih nekog raznežio I mada Ti nisi ni unutra ni spolja molim te svojim kukuruznim zubima da miško ne ode u teso.